

CASA D'ITALIA

Gloria Gabriela RADU

Este cunoscut faptul că Târgoviște, reședință domnească peste trei veacuri, a fost și o puternică citadelă politică, economică și culturală în secolele XIV-XVII. Negustori din toate colțurile lumii făceau schimburi de mărfuri cu localnicii. Călătorii străini descriau măreția Palatului și a Curții domnești, iar secretarul principelui Petru Cercel, italianul Franco Sivori pomenea de existența unei biserici de rit romano-catolic, în care veneau să se roage „italienii, francesii și toți raguzanii“. Unii domni munteni aveau soții catolice; medici italieni îi îngrijeau și foloseau priceperea în construcții a meșterilor italieni, vestiți pentru știința lor într-ale arhitecturii. Domnitorul Petru Cercel angaja specialiști italieni pentru a întreține și amenaja curțile palatului „all'italiana“. Toate aceste împrejurări au făcut ca în Târgoviște să se formeze o puternică comunitate italiană, compusă din numeroase familii de constructori italieni stabiliți în oraș de-a lungul timpului¹, ultimul mare exod de italieni petrecându-se în timpul domniei regelui Carol I de Hohenzoller, prin anii 1887-1897.

În condițiile în care comunitatea italiană din Târgoviște se extinsese foarte mult – și în care relațiile României cu statul italian erau excelente, prin anii 1937-1938 s-a impus, ca o necesitate imediată, înființarea unei Agenții consulare italiene.

Pentru materializarea acestei idei era nevoie de un teren propriu și de aprobarea, din partea primăriei locale a construcției respective. Așa se face că în data de 13 aprilie 1938 inginerul petrolist Mariano Amico primește o poruncă specială de la Ugo Sola „... lucrând în calitate de Ministru Plenipotențiar și trimis extraordinar al statului italian în România... împuternicesc și autoriz pe d-l inginer Mariano Amico cu domiciliul în orașul Târgoviște, strada Justiției nr. 7, ca pentru – și în numele meu și pentru Statul Italian să se prezinte în fața Tribunalului de Târgoviște spre a semna, autentifica și transcrie actul de vânzare-cumpărare prin

care d-l avocat Ion Alexandrescu din Târgoviște vinde Statului Italian terenul proprietatea sa ce se află în Târgoviște, strada Mihai Bravu, lotul 1 și 2, în întindere de 740 metri patrați având următoarele vecinătăți: la Sud cu proprietatea Căpitan Nicoară, la Est cu proprietatea Ion Alexandrescu; la Vest cu strada Mihai Bravu, la Nord cu strada de parcelare. – Pe acest teren se va construi sediul Agenției Consulare Regale a Italia și Sediul al tuturor Instituțiunii Italiene din Târgoviște (Casa Italiei)⁴².

La peste o lună de la primirea procurii, Mario Amico se adresează Primăriei pentru autorizarea construcției:

„Târgoviște, 17 mai 1938, Domnule Primar, Subsemnatul Director General Tehnic Mario Amico, domiciliat în Târgoviște, strada Justiției nr. 7 ... am onoarea a vă ruga să binevoiți a-mi autoriza construcția ce o ridicăm în Târgoviște, strada Mihai Bravu, pe terenul cumpărat de la domnul avocat Ioan Alexandrescu pentru „Casa d'Italia“ și Agenția Consulară a Statului Italian, care se compune din:

1. / Subsol
2. / Parter
3. / Etaj

conform planurilor ce vi le anexăm... Planul construcției – domnul arhitect Enzo Canella din București... Conducerea lucrărilor o are subsemnatul⁴³.

Primarul îl delegă pe avocatul G. Drăguț – Demetrescu, șeful contenciosului Primăriei Târgoviște, să refere asupra modalității de soluționare a petiției inginerului Mario Amico. După examinarea solicitării, din punct de vedere legal, administrativ și juridic, acesta înaintează un referat din care rezultă că Târgoviște are un plan de situație și de sistematizare aprobat de Consiliul comunal la 15 iulie 1933 și de către Consiliul tehnic superior la 15 aprilie același an și, pe locul unde se cere a se executa construcția Statului Italian, este preconizat a se amenaja un parc al orașului, cuprins între Calea domnească și cursul râului Ialomița (ce va fi îndiguit în acest scop).

„... În conformitate cu dispozițiile art. 146 din Legea administrativă din anul 1936, azi în vigoare“

– se arată în referatul avocatului G. Drăguț Demetrescu – „planurile odată întocmite și devenite definitive, nici o lucrare cu caracter public sau privat nu se vor putea face decât în conformitate cu dispozițiunile acestor planuri. – Aceste planuri nu pot fi modificate decât tot prin aprobarea Consiliului comunal, cu avizul conform al Consiliului tehnic superior și prin Decret Regal. – Deși în Jurnalul Consiliului tehnic superior... se spune că se vor putea introduce mici modificări

trebuie din nou aprobate de către Consiliul tehnic superior. – Ori, cum până acum nici o modificare de detaliu nu s-a făcut în acest plan de sistematizare... nu se vede puțința de a se aproba construcții publice sau private în acest loc. – Astfel că se impune soluțiunea că nu se poate aproba cererea de construcțiune făcută prin petițiunea înregistrată la nr. 655 din 23 mai 1938⁴⁴.

De altă părere, însă, este Serviciul tehnic al Primăriei, girat atunci de conductorul arhitect Florian Crăciunoiu, care atrage atenția primarului că planul de sistematizare pe care acesta îi invocă – în realitate doar un „plan-director“ – este provizoiu; în el „... nu se prevede în ce chip va fi îmbrăcat acest parc cu construcții, căci în nici un caz nu se poate compune numai din plantații și alee așa cum este prevăzut deocamdată... În Jurnalul Consiliului tehnic superior... se arată că întregul proiect de sistematizare este un plan director și că *primăria urmează să facă, ulterior, un plan de execuție*... și va decreta planul de aliniere și planurile de detaliu după ce acestea vor fi aprobate de Consiliul tehnic superior⁴⁵.

Fără a ține seama de această opinie avizată, primarul Petru Slavu semnează, la numai trei zile de la primirea acestor informații, „Deciziunea“ nr. 3590⁶, în care cererea reprezentanților statului italian, de a construi un imobil, este respinsă în baza referatului – altminteri, nelegal și nefondat – al avocatului G. Drăguț Demetrescu.

În această situație, Mario Amico se adresează Președintelui Curții locale de administrație București și solicită citarea în instanță a Primăriei Târgoviște, prin reprezentanții săi legali, pentru anularea Deciziei nr. 3590 din 26 mai 1938. În „motivație“ se arată:

„1/. Planul de sistematizare este incomplet, nu are decât plan director 1/500 fără cote, lipsind planul 1/500 de detaliu.

2/. Consiliul tehnic superior a aprobat cu modificări care nu s-au executat, deci nu s-a mai aprobat definitiv acest plan.

3/. Planul de sistematizare nu este aprobat nici de Ministerul de Interne, nici decretat conform Legii administrative.

4/. Planul de sistematizare și Regulamentul nu au fost aduse la cunoștința publică (nu a fost publicat)⁴⁷.

În sprijinul cererii sale, Mario Amico evocă și precedentele create de Primărie, care a aprobat construcții noi pe terenuri „... aflate în aceeași situație cu al meu și în apropierea imediată a terenului meu, exemplu: autorizația dată d-lor Polizu Dragomirescu, frații Dragomirescu⁸, Capatais etc.⁴⁹. În altă ordine de idei, Mario

Amico explică ce binefacere ar fi pentru orașul Târgoviște clădirea pe care o va ridica statul italian, căci ea „... va fi o podoabă ... pentru parc, pe care-l va înfrumuseța”¹⁰.

Solicitarea părții italiene fiind pe rol, Președintele Curții locale administrative București cere Primăriei Târgoviște să-i remită, în termenul cel mai scurt, dosarul cu actele originale ce privesc:

- cererea de autorizație de construcție făcută de Mario Amico;
- planul de sistematizare și
- Decizia de aprobare a acestuia de către Consiliul tehnic superior, acte pe

care se întemeiază decizia de respingere a construirii imobilului în cauză, în prezent atacată¹¹.

Primăria Târgoviștei introduce și ea apel la aceeași instanță, cerând reformularea Deciziei acesteia și menținerea respingerii cererii de autorizație de construcție a lui Mario Amico, pe considerentul că planul de sistematizare al orașului Târgoviște este definitiv... ca plan director (!).

Curtea locală administrativă București admite acțiunea introdusă de inginerul Mario Amico¹², în contra Primăriei din Târgoviște și anulează Decizia primarului, care respinsese cu obstinație nejustificată cererea construirii imobilului din strada Mihai Bravu, ce urma să devină vestita „Casa d’Italia“, sediul primei Agenții consulare regale a statului italian la Târgoviște. Inițial adăpostită în clădirea veche cunoscută sub numele de „Casa Crețuleștilor“¹³, din strada Justiției nr. 7, Agenția consulară italiană s-a mutat în localul propriu și a permis accesul public în anul 1940. Ea a funcționat și ca un institut de cultură italiană, în care copiii italieni – dar și români – învățau limba și obiceiurile italienești. Cei mai dotați dintre ei erau trimiși în vacanțe în Italia, pentru a asimila limba. Profesori italieni din București veneau zilnic la Târgoviște spre a preda obiecte de studiu pentru ciclul primar. Cu ocazia sărbătorilor tradiționale italiene copiii primeau pachete substanțiale din partea ambasadei italiene de la București și participau la mici serbări sau carnavaluri. La începutul unei zile de studiu copiii erau serviți cu micul dejun. Cei mai săraci dintre copii, mai ales români, erau ajutați cu sume de bani pentru întreaga familie, din partea Comunității romano-catolice din oraș.

După instaurarea regimului comunist, antinațional, clădirea a fost trecută în mod abuziv în folosința unor instituții de stat care nu s-au preocupat de a o îngriji, ci au contribuit la degradarea continuă a acesteia. Comunitatea italiană a fost supusă unor mari presiuni de a renunța la cetățenia italiană (pe care și-o păstrasera cei mai

mulți dintre ei) și, cu timpul, de teroarea regimului comunist, nici nu vroiau să se afle că sunt veniți din Italia. Așa a rămas orașul Târgoviște mai sărac de o instituție de cultură care a adus numai beneficii populației locale, ne referim în special la ajutoarele date de statul italian văduvelor de război românce și copiilor români, în general, în perioada grea a celui de al doilea război mondial.

NOTE

1. Gloria Gabriela Radu, *Constructorii italieni în Târgoviște* „Valachica“ nr. 15, Târgoviște, 1997.
2. Arhivele Statului Dâmbovița, Fond Primăria Târgoviște, dos. 35/1938, f. 27
3. *Idem*, f. 1
4. *Ibidem*, f. 29
5. *Ibid.*, f. 30
6. *Ibid.*, f. 26
7. *Ibid.*, f. 22
8. Cunoscuta familie de avocați și oameni politici; proprietățile lor, vecine cu cea a căpitanului Paul Nicoară, se aflau în dreapta actualui Parc Chindia.
9. Arhivele Statului Dâmbovița, Fond Primăria Târgoviște; dos. 35/1938, f. 23.
10. *Idem*, f. 23
11. *Ibidem*, f. 10.
12. În colecția de Artă plastică a Complexului Muzeal Național „Curtea domnească“ din Târgoviște sunt două sculpturi ale artistului Vasile Blendea, reprezentând portretele inginerului Mario Amico și al frumoasei sale soții, Maria Amico.
13. Safta Brâncoveanu s-a căsătorit cu un boier Crețulescu și a primit dotă această casă. Astăzi, în ea se află Muzeul tiparului și al cărții vechi românești.

LA MAISON D'ITALIA

RÉSUMÉ

Pour la puissante Collectivité italienne de Târgoviște qui existait au commencement du XVII-ème siècle, on a imposé la création d'une Sucursale consulaire de l'État italien.

Celle-ci a pris naissance en 1940 après beaucoup d'interventions faites à l'ingénieur Mario Amico, celui qui est devenu consul italien dans notre ville – Târgoviște.